

INTERNATIONAL ECONOMICS AND INTERNATIONAL RELATIONS

Стан сучасного розвитку та виробництва органічної продукції в світі

Артиш Віктор Іванович¹, Артиш Назар Вікторович²

¹ кандидат економічних наук, доцент;
Національний університет біоресурсів і природокористування України; Україна

² студент з курсу, факультету аграрного менеджменту;
Національний університет біоресурсів і природокористування України; Україна

Анотація. У статті викладено результати дослідження виробництва і реалізації органічної продукції в світі та перспективи його подальшого розвитку. Проведено аналіз державного регулювання органічної продукції сільського господарства в країнах світу, який показує, що успіх розвитку такої продукції прямо залежить від способу і масштабу його підтримки. Питання розвитку органічного виробництва є вкрай актуальним як із погляду збереження та захисту сільськогосподарських земель, так і з точки зору міжнародного розподілу праці. При цьому на розвиток органічного виробництва істотно впливає попит на органічну продукцію, з урахуванням ціни й грошових доходів населення. Визначення обсягів попиту сприятиме прогнозуванню важливих тенденцій щодо виробництва та обсягів продажу органічної продукції на сучасному етапі.

Ключові слова: ринок органічної продукції, органічне виробництво, екологічно чиста продукція, сільське господарство, екологічний менеджмент, експорт, імпорт, попит.

Вступ. Протягом останніх десятиліть суттєво зростає роль органічного виробництва у світі та динамічне поширення попиту на його продукцію. Виробництвом органічної сільськогосподарської продукції займаються майже всі країни світу. Частка господарств, що постачають таку продукцію, постійно зростає. Характерним показником розвитку органічного сільського господарства є розміри органічних площ під сільськогосподарськими культурами.

Метою дослідження – є сучасний стан розвитку органічної продукції в світі, аналіз ринку й визначення пріоритетних напрямів його розвитку.

Матеріали і методи. Для теоретичної бази використані наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених з дослідження сучасного розвитку та виробництва світового органіки. Методологічним інструментарієм нашого дослідження є системний

INTERNATIONAL ECONOMICS AND INTERNATIONAL RELATIONS

підхід до наукового пізнання економічних явищ і процесів формування ринку органічної агропродовольчої продукції. У процесі дослідження використано загальнонаукові методи, методи статистики, економічного аналізу та узагальнення. Викладено результати дослідження виробництва та реалізації органічної продукції в світі та перспективи його подальшого розвитку.

Аналіз останніх досліджень. Питаннями розвитку органічної продукції займаються вітчизняні та зарубіжні науковці. Серед українських учених цю проблему порушують у своїх працях Н. Бородачева, Є. Милованов, Т. Харченко, В. Шлапак та ін. Серед іноземних науковців пошуком вирішення питань виробництва органічної продукції займаються А. Сагота, Н. Віллер, К. Хольгер та інші.

Виклад основних результатів дослідження. Наприкінці ХХ ст. починає швидко розвиватися світовий ринок органічної продукції харчування. З часом органічне виробництво починає перетворюватися на стратегію інноваційного розвитку агропромислового комплексу більшості країн світу [9]. За останні тридцять років посилюється увага урядовців і бізнесменів різних країн до перспективного ринку органічної продукції, розробляються системи державного регулювання ринку, створюються національні стандарти й системи сертифікації, відбувається динамічний розвиток ринку органічної продукції та відмічаються щорічні темпи її приросту.

Останнім часом в світі зростає зацікавленість в безпечних продуктах харчування. Продукція сільського господарства, що отримана без застосування хімічних засобів, мінеральних добрив, шкідливих кормових добавок, без ГМО, це не лише здоров'я людей, а й збереження чистоти навколишнього середовища та відновлення родючості ґрунтів [2].

Світовий ринок органічних продуктів останніми роками демонструє стабільні та високі темпи росту. Так, за результатами досліджень, органічним виробництвом сільськогосподарської продукції займаються понад 2,8 млн господарств, які використовують понад 70 млн га сільськогосподарських угідь, включаючи землі у конверсії, або 1,5% загальної площі сільськогосподарських земель світу рис.1.

INTERNATIONAL ECONOMICS AND INTERNATIONAL RELATIONS

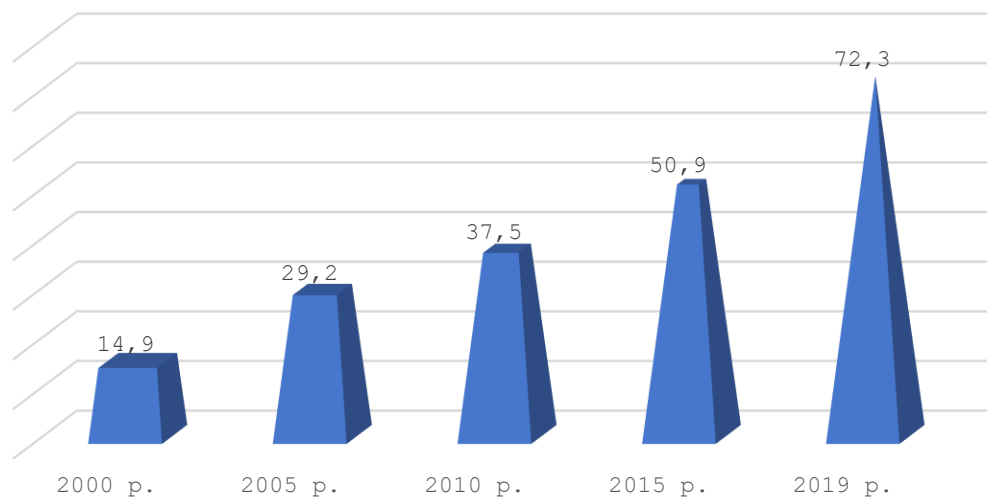

Рисунок 1

Динаміка розвитку земель під органічним землеробством в світі, млн га

Аналізуючи рис. 1. відмітимо, що з 2000 р. площа органічних сільськогосподарських земель з 14,9 млн га зросла до 72,3 млн га – у 2019 р. (збільшення відбулося майже в п'ять разів).

Світовими лідерами серед країн світу за площею земель, зайнятих під органічним виробництвом в 2019 р. є: Австралія (35,69 млн га), Аргентина (3,67), Іспанія (2,35), США (2,33), Індія (2,30), Франція (2,24), Китай (2,22), Уругвай (2,14), Італія (1,99) та Німеччина (1,61 млн га). До регіонів з найбільшими площами сільськогосподарських земель, що обробляються органічно, відносяться Австралія та Океанія (майже 36 млн га), Європа (понад 16 млн га) та Латинська Америка (більше 8 млн га) [8].

Країни з найбільшими обсягами ринків органічних продуктів – США, Німеччина й Франція. Однак найвищий рівень споживання її простежується в Данії, Швейцарії, Люксембурзі, Австрії та Швеції [8] (рис.2).

Споживання органіки в країнах, що розвиваються, знаходиться на низькому рівні в зв'язку з тим, що переважна більшість місцевого населення перебуває за межею бідності та є екологічно неграмотним. Попит на органічні продукти, як свідчить практика, зростає з підвищенням рівня економічного розвитку країн, добробуту, освіти та загальної поінформованості населення.

INTERNATIONAL ECONOMICS AND INTERNATIONAL RELATIONS

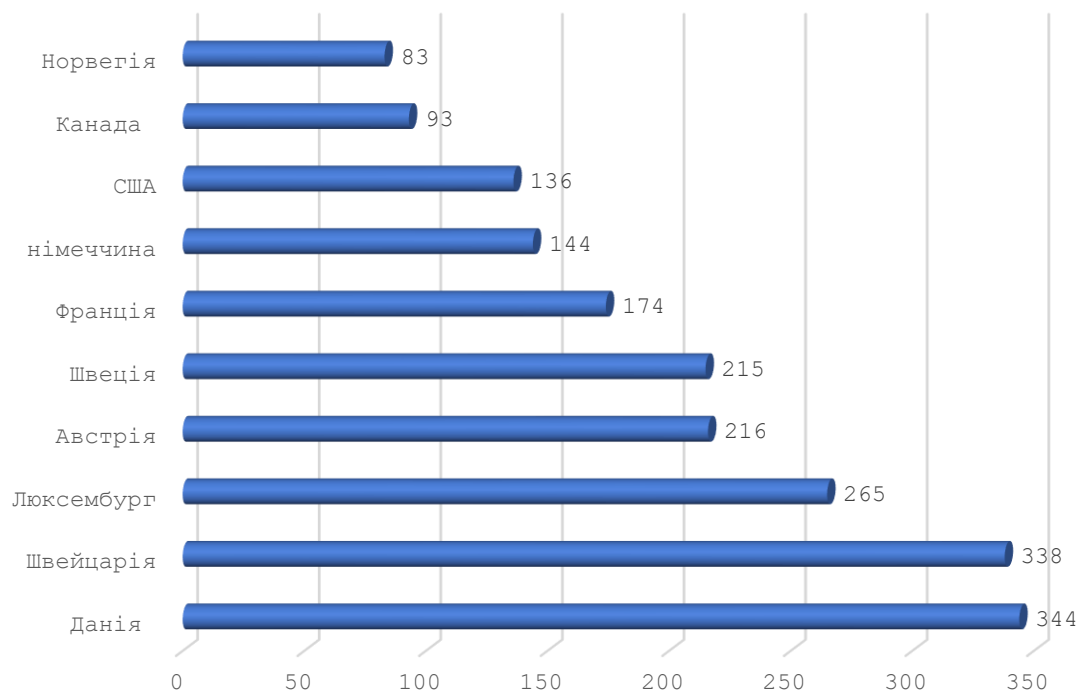

Рисунок 2

Споживання органічної продукції на душу населення в світі, 2019 р., Євро

Сфера органічного виробництва в світі охоплює сільськогосподарську та переробну галузі, а також заготівлю продукції, що збирається в лісах, отримується в результаті бджільництва та аквакультури. Результатом органічного виробництва є органічна продукція. Наразі до органічної продукції відноситься цілий спектр товарів, серед яких є косметика, одяг, меблі, предмети інтер'єру, засоби гігієни, органічна побутова хімія, дитячі іграшки тощо. Основним же сегментом світового ринку органічної продукції є виробництво екологічно чистих продуктів харчування [6].

Останні дослідження світового ринку органічної продукції показують, що ринок знаходиться у фазі активного розвитку та є альтернативою споживанню екологічно небезпечної продукції. Якщо у 2005 році світовий ринок органічної продукції становив понад 15 млрд євро, то вже в 2019 р. він становив більше 120 млрд євро рис. 3.

За прогнозами міжнародних вчених, у 2025 р. обсяги світового ринку органічних продуктів харчування можуть сягнути понад 200 млрд євро [5].

INTERNATIONAL ECONOMICS AND INTERNATIONAL RELATIONS

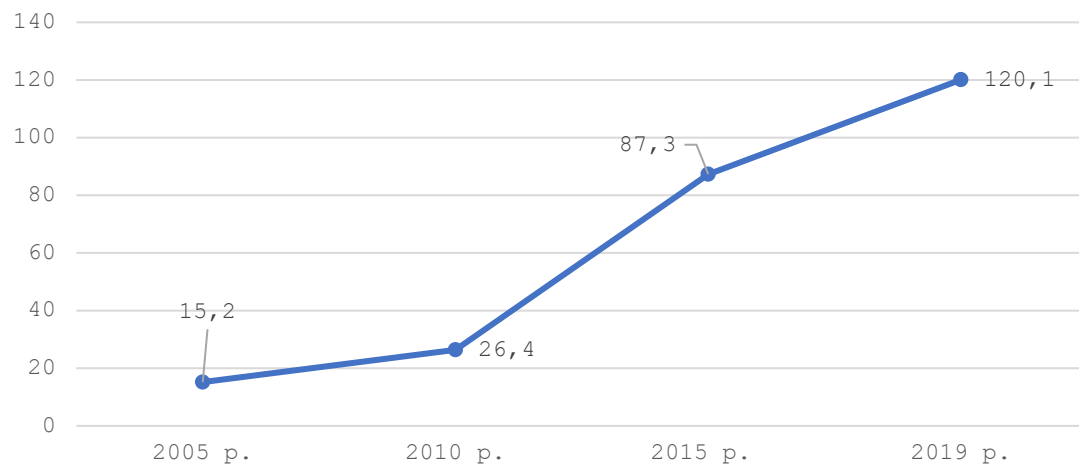

Рисунок 3
Світовий ринок органічної продукції, млрд Євро

Світовий ринок органічної продукції демонструє позитивну динаміку. При цьому 96% від реалізації органічної продукції отримано: у Північній Америці (50%) та Європі (46%). На США припадає 44% роздрібного обороту органічної продукції, на країни ЄС – 41% (у тому числі на Німеччину – 14%, Францію – 8%, Сполучене Королівство – 4%, Італію – 3%, Канаду – 4%, Швейцарію – 3%, Японію – 2%. На всі інші країни світу припадає лише 6% світових роздрібних продажів органічної продукції (табл.1).

Таблиця 1

Країни світу з найвищим ринком органічної продукції

Країна	Рік, млн євро	
	2015	2019
США	15650	44721
Німеччина	5850	11970
Франція	2591	11295
Великобританія	2494	2679
Італія	1970	3625
Канада	1392	3480
Швейцарія	905	2912
Австрія	810	1920
Данія	724	1979
Нідерланди	623	1211

За даними табл. 1 органічний ринок продуктів харчування у 2019 р. найвищий у США (44,7 млрд євро), а це більше за показники 2015 р. майже в три рази (15,6 млрд євро). Крім

INTERNATIONAL ECONOMICS AND INTERNATIONAL RELATIONS

того американський органічний ринок у три рази більший за найближчих переслідувачів: Німеччини (11,9 млрд євро) та Франції (11,3 млрд євро).

Розвиток ринку органічних продуктів у світі міг би розвиватися й швидшими темпами, якби не такий стримуючий фактор як порівняно висока вартість органічних товарів і продуктів. Ціни на органічну продукцію, зазвичай набагато вищі, ніж на звичайну. Наприклад, за європейськими стандартами, націнка на органічні продукти й товари, є виправданою у розмірі 20–30%. А в Україні та деяких інших країнах світу в окремих випадках вартість органічної продукції може бути на 50–300% і вище, ніж неорганічних аналогів [9].

Проведений нами аналіз показує, що світовий ринок органічної продукції має високий потенціал розвитку, дозволяє агропродовольчим компаніям закріпити свої позиції в новій ніші зі зростаючою емністю не тільки на локальних, але і на міжнародних ринках, споживачі ж отримують можливість альтернативи вибору екологічної продукції.

Висновки. Протягом останніх десятиліть відбувається стрімкий розвиток органічного сектору в більшості країн світу. Проведене дослідження дозволило встановити наступні тенденції розвитку світового ринку органіки:

- 1) попит концентрується в розвинених країнах;
- 2) зростає попит в країнах, що розвиваються;
- 3) відбувається консолідація гравців ринку;
- 4) посилюється державна підтримка виробників органічної продукції;
- 5) постійно поширюється асортимент органічних продуктів і товарів.

References:

- [1] Бородачева Н. Попит і пропозиція на ринку органічних продуктів. Агроперспектива. 2004. № 9. С. 59–61.
- [2] Милованов Є. В. Правові засади регулювання органічного виробництва в країнах ЄС. Економіка АПК. 2018. № 5. С. 117–123.
- [3] Харченко Т.В. Перспективи розвитку ринку органічної продукції в Україні. Економіка АПК. 2013. № 9. С.37–41.
- [4] Шлапак В.О. Про вирощування екологічно чистої продукції в Україні. URL: <http://www.lol.org.ua>.
- [5] Sahota A. The Global Market for Organic Food & Drink. URL : www.organicmonitor.com.
- [6] Дудар О.Т. Екологічне сільське господарство Польщі: тенденції розвитку, система контролю та сертифікації. Економіка АПК. 2013. № 9. С.105–112.
- [7] <https://www.fibl.org>.
- [8] <https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1150-organic-world-2021.pdf>.
- [9] <http://organic.ua>